

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»**

ФАХОВИЙ МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ КОЛЕДЖ

Циклова комісія загальномедичних дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор коледжу

Наталія ТВЕРДОХЛІБ

2025 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕДСЕСТРИНСТВО В ОНКОЛОГІЇ**

Галузь знань 22 Охорона здоров'я

(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність 223 Медсестринство

(шифр і назва спеціальності}

Освітня програма (для обов'язкових дисциплін) Сестринська справа

(назва освітньої програми)

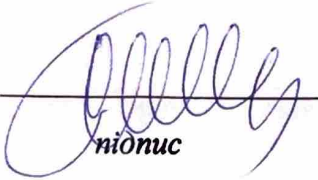
Освітньо-професійний ступінь фаховий молодший бакалавр

Робоча програма з навчальної дисципліни «Медсестринство в онкології» для здобувачів фахової передвищої освіти освітньої програми «Сестринська справа» спеціальності 223 Медсестринство

Розробник: СЛОБОДЯНИК Геннадій, викладач, доктор психологічних наук, кандидат медичних наук, спеціаліст вищої категорії

Робочу програму погоджено:

Гарант освітньої програми «Сестринська справа»

підпис

Геннадій СЛОБОДЯНИК

Робочу програму розглянуто та схвалено на засіданні циклової методичної комісії загальномедичних дисциплін

Протокол від " 18 " 08 " 2021 року № 1

Голова циклової комісії Марія КОВАЛЬЧУК

1. Опис навчальної дисципліни (Розділи програми)

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо - кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Загальна кількість годин: 67 год.	Галузь знань - 22 «Охорона здоров'я»	Обов'язкова	
	Спеціальність: 223«Медсестринство» («Сестринська справа») Спеціалізація: «Медична сестра/медичний брат»	Рік підготовки:	
		III	III
		Семестр	
		VI-й	
		Теоретичні: 10 год	
		Практичні 24 год.	
	Освітньо – кваліфікаційний рівень: фаховий молодший бакалавр	Самостійна робота 33 год.	
		Вид контролю: диференційований залік (VI-й семестр)	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета програми — на основі теоретичних знань механізмів розвитку злоякісного процесу, клінічних проявів і перебігу захворювання, профілактики і лікування хворих навчити майбутню медичну сестру ефективно застосовувати медсестринський процес шляхом оцінювання стану пацієнта, діагностування його проблем і встановлення медсестринського діагнозу, планувати та виконувати медсестринські втручання (незалежні, залежні та взаємозалежні), оцінювати якість медсестринського догляду, знати особливості паліативної допомоги.

У дисципліні “Медсестринство в онкології” значну увагу приділяють самостійній роботі студентів з хворими в лікувально-профілактичних закладах, опрацюванню додаткової літератури в бібліотеках і вдома, практичному тренінгу і вдосконаленню професійних вмінь у тренажерних кабінетах. Викладання предмета повинно проводитися з урахуванням кваліфікаційної характеристики в тісному зв’язку із раніше вивченими предметами та дисциплінами, що вивчаються паралельно.

Після вивчення дисципліни **студенти повинні знати:**

- принципи санітарно-протиепідемічного режиму в лікувально-профілактичних закладах онкологічного профілю;
- принципи організації роботи відділень онкологічного профілю;
- роль і завдання медсестри в лікувально-діагностичному процесі при онкологічних захворюваннях;
- організацію направлення і транспортування онкологічних хворих за призначенням;
- універсальні потреби людини;
- етіологію, основні клінічні симптоми онкологічних захворювань;
- методи об’єктивного обстеження, діагностику, принципи лікування онкологічних хворих;
- принципи організації медсестринського процесу за онкологічними хворими, методи диспансерного спостереження;
- тактику медичної сестри в процесі надання екстреної долікарської допомоги;
- принципи медичної етики і деонтології, міжособистісні аспекти спілкування;
- накази та інструктивні листи МОЗ України, які регламентують роботу лікувально-профілактичних закладів онкологічного профілю;
- про моральну та юридичну відповідальність за збереження професійної таємниці;
- особливості паліативної допомоги.

Студенти повинні вміти:

- виконувати основні маніпуляції, що застосовуються в онкологічній клініці:
  - внутрішньовенне, внутрішньом’язове та підшкірне введення ліків;
  - введення внутрішньовенного та сечового катетера, асистування під час катетеризації підключичної вени;
  - асистувати під час діагностичних вишкрібань порожнини матки, проведення електроексцизій, цистоскопії;
  - самостійно перев’язувати прооперованих онкологічних хворих;
  - уміти застосовувати хіміопрепарати;
- готувати пацієнтів до хірургічних втручань;
- запобігати можливим ускладненням у післяопераційний період та внаслідок проведення хіміо- і променевої терапії;
- виконувати обов’язки операційної, перев’язувальної, процедурної або палатної медичної сестри;
- здійснювати медсестринський процес у відділеннях онкологічного профілю;
- вирішувати деонтологічні завдання, пов’язані з професійною діяльністю, володіти навичками професійного спілкування.

Студенти мають бути поінформовані про:

- основи законодавства України про охорону здоров'я;
- стан організації медичної допомоги онкологічним хворим в Україні;
- сучасний стан захворюваності на онкологічні захворювання в регіоні, Україні, світі.

3. Компетентнісний потенціал предмета та програмні результати навчання

Перелік основних компетентностей, якими повинен оволодіти здобувач фахової передвищої освіти

Інтегральна компетентність	Здатність вирішувати типові спеціалізовані завдання в медичній галузі або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів відповідної науки та може характеризуватися певною невизначеністю умов; відповідальність за результати своєї діяльності; здійснення контролю інших осіб у визначених ситуаціях.
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК 3. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.</p> <p>ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК 7. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>ЗК 8. Здатність до міжособистісної взаємодії.</p>
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	<p>СК 1. Здатність до застосування професійних стандартів та нормативно-правових актів у повсякденній медичній практиці.</p> <p>СК 2. Здатність до вміння задовольняти потреби пацієнта протягом різних періодів життя (включаючи процес умирання), шляхом обстеження, діагностики, планування та виконання медичних втручань, оцінювання результату та корекції індивідуальних планів догляду та супроводу пацієнта.</p> <p>СК 3. Здатність до самоменеджменту у професійній медичній діяльності.</p> <p>СК 4. Здатність до співпраці з пацієнтом, його оточенням, з іншими медичними й соціальними працівниками на засадах сімейно-орієнтованого підходу, враховуючи особливості здоров'я чи перенесені хвороби та фізичні, соціальні, культурні, психологічні, духовні чинники і фактори довілля, здійснювати санітарно-просвітницьку роботу.</p> <p>СК 5. Здатність до динамічної адаптації та саморегуляції у важких життєвих і професійних ситуаціях з урахуванням механізму управління власними емоційною, мотиваційно-вольовою, когнітивною сферами.</p> <p>СК 6. Здатність до роботи в мультидисциплінарній команді при здійсненні професійної діяльності, для ефективного надання</p>

	<p>допомоги пацієнту протягом життя, з урахуванням усіх його проблем зі здоров'ям.</p> <p>СК 7. Здатність до вміння обирати обґрунтовані рішення в стандартних клінічних ситуаціях, спираючись на здобуті компетентності та нести відповідальність відповідно до законодавства.</p> <p>СК 8. Здатність до використання інформаційного простору та сучасних цифрових технологій в професійній медичній діяльності.</p> <p>СК 9. Здатність до використання сукупностей професійних навичок (умінь) при підготовці та проведенні діагностичних досліджень та застосовуванні дезінфікуючих і лікарських засобів у професійній діяльності.</p> <p>СК 10. Здатність до забезпечення безпеки пацієнта, дотримання принципів інфекційної та особистої безпеки, збереження здоров'я у процесі здійснення догляду, виконання маніпуляцій, процедур, при переміщенні та транспортуванні пацієнта, наданні екстреної медичної допомоги.</p> <p>СК 11. Здатність до застосування сукупностей втручань та дій для забезпечення пацієнту гідного ставлення, конфіденційності, захисту його прав, фізичних, психологічних та духовних потреб на засадах транскультурального медсестринства, толерантної та неосудної поведінки.</p> <p>СК 12. Здатність до безперервного професійного розвитку фахівців у сфері охорони здоров'я (освіта впродовж життя).</p> <p>СК 13. Здатність до використання професійно профільованих знань, умінь та навичок для здійснення санітарно-гігієнічних і лабораторних досліджень, протиепідемічних та дезінфекційних заходів.</p> <p>СК 14. Здатність до дотримання принципів медичної етики та деонтології.</p> <p>СК 15. Здатність до здійснення профілактичних втручань, спрямованих на зменшення інфекційних захворювань серед дорослого та дитячого населення, зокрема вакцинацію згідно з календарем профілактичних щеплень та екстрену імунпрофілактику, включаючи її популяризацію</p>
--	---

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

5.

№ з/п	Тема	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Навчальна практика під керівництвом викладача	Самостійна робота
1	Розділ 1. Організація онкологічної допомоги в Україні Сучасний стан онкологічної служби в Україні. Організація онкологічної допомоги. Диспансеризація та облік онкологічних хворих. Організація та проведення профілактичних медоглядів. Аналіз причин запущених форм захворювання. Охорона праці в галузі	4	1	-	3
2	Реабілітація онкологічних хворих.	4	1	---	3

	Медична етика і деонтологія. Передпухлинні захворювання. Лікарсько- трудова експертиза				
3	<i>Розділ 2.</i> Основні методи обстеження і лікування онкологічних хворих Сучасні принципи діагностики злоякісних пухлин. Ендоскопічні та цитологічні дослідження в діагностиці пухлинних захворювань. Рентгенодіагностика пухлин	7	1	2	4
4	Лікування і догляд за хворими під час проведення променевої терапії. Променева терапія основних локалізацій. Роль хіміотерапії в лікуванні онкологічних хворих. Правила виписування лікарських засобів	6	1	2	3
5	<i>Розділ 3. Основні онкологічні захворювання</i> Рак шлунка, стравоходу, поперечної ободової кишки. Рак печінки та підшлункової залози	7	1	2	4
6	Рак легенів. Злоякісні захворювання шкіри. Рак грудної залози	6	1	2	3
7	Злоякісні пухлини м'яких тканин і кісток. Лімфогранульоматоз	8	1	4	3
8	Рак шийки і тіла матки. Пухлини яєчників. Трофобластична хвороба	9	1	4	4
9	Пухлини сечової і статевих систем	8	1	4	3
10	<i>Розділ 4. Пухлини голови та шиї</i> Передпухлинні захворювання та злоякісні пухлини губи і слизової оболонки порожнини рота. Пухлини гортані, носоглотки, приносових пазух, рота, глотки. Рак щитоподібної залози	8	1	4	3
	Усього	67	10	24	33

ЗМІСТ

Розділ 1. Організація онкологічної допомоги в Україні

Тема 1. Сучасний стан онкологічної служби в Україні. Організація онкологічної допомоги. Диспансеризація та облік онкологічних хворих. Організація та проведення профілактичних медоглядів. Аналіз причин запущених форм захворювання. Охорона праці в галузі

ЛЕКЦІЯ

Історія організації онкологічної допомоги в Україні. Канцерреєстр. Статистика та епідеміологія злоякісних пухлин. Структура онкологічної служби. Етапи диспансеризації здорового населення. Клінічні групи для диспансерного спостереження. Облік онкологічних хворих. Основні форми звітності та обліку онкологічних лікувальних закладів.

Головні завдання онкодиспансерів: чіткий і повний облік онкологічних хворих, диспансерне

спостереження, аналіз лікування. Підготовка кадрів з онкології. Цитологічний скринінг раннього раку шийки матки та раку грудної залози і шкіри. Медична профілактика раку.

Дотримання правил ТБ. Знищення та знезараження предметів, забруднених кров'ю, екскретами хворих. Складання плану заходів профілактики поширення ВІЛ-інфекції, гепатиту С. охорона праці в галузі.

Тема 2. Реабілітація онкологічних хворих. Медична етика і деонтологія. Передпухлинні захворювання. Лікарсько-трудова експертиза

ЛЕКЦІЯ

Фонові процеси (класифікація, діагностика, лікування): фіброміоми матки, кісти яєчників, запальні процеси яєчників, кісти грудної залози. Дисплазії (визначення поняття, діагностика, лікування). Дисплазії як справжній морфологічний передрак.

Принципи роботи ЛТЕК з онкологічними хворими. Система реабілітації онкологічних хворих. Види реабілітації (медична, психологічна, сексуальна, соціально-трудова реабілітація, професійна).

Принципи реабілітації онкологічних хворих (безперервність, комплексний характер, індивідуальні програми системи реабілітаційних дій). Визначення груп непрацездатності при різних локалізаціях раку. Поняття про медичну етику та деонтологію.

Розділ 2. Основні методи обстеження і лікування онкологічних хворих

Тема 3. Сучасні принципи діагностики злоякісних пухлин. Ендоскопічні та цитологічні дослідження в діагностиці пухлинних захворювань. Рентгенодіагностика пухлин

ЛЕКЦІЯ

Цитологічний скринінг (двоетапна програма обстеження в системі профілактики раннього раку). Критерії оцінювання ефекту скринінгу. Функціональна діагностика. Біохімічні тести. Імунологічні тести. Поглиблена діагностика.

Лапароскопія, кольпоцервікоскопія, гістероскопія, УЗД в діагностиці пухлин. Сканування грудної залози, щитоподібної залози, печінки, нирок. Комп'ютерна томографія.

Цитологічний скринінг (дослідження пунктатів із пухлин, аспіратів, зішкрябів з матки, мазків-відбитків розрізу пухлини, випотів з черевної та плевральної порожнини).

Показання, протипоказання, методичні особливості проведення гістросальпінгографії. Особливості проведення рентгенографії кишок. Лімографія в діагностиці метастазів пухлин.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Сучасні принципи лікування злоякісних пухлин: хірургічний, променевий, хіміотерапія, поєднана терапія.

Взяття біоматеріалу для проведення цитологічного скринінгу та морфологічного обстеження, біохімічних та імунологічних тестів.

Участь медичної сестри в лапароскопії, кольпоцервікоскопії та інших методах обстеження. Підготовка хворих до різних методів обстеження.

Підготовки хворих до гістросальпінгографії, рентгенографії кишок, літографії. Здійснення медсестринського процесу під час догляду за хворими.

Практичні навички:

- взяття біоматеріалу для проведення цитологічного скринінгу та морфологічного дослідження, біохімічних та імунологічних тестів;

- вміти підготувати хворого до проведення різних методів обстеження й асистувати лікареві під час процедур;
- підготовка хворих до проведення обстеження;
- здійснювати медсестринський процес під час догляду за хворими.

Тема 4. Лікування і догляд за хворими під час проведення променевої терапії. Променева терапія основних локалізацій. Роль хіміотерапії в лікуванні онкологічних хворих. Правила виписування лікарських засобів

ЛЕКЦІЯ

Принципи променевої терапії онкологічних хворих. Променеві ускладнення. Загальні і місцеві променеві реакції й ушкодження. Лікування і профілактика. Загальні принципи хіміотерапії в онкології. Участь медичної сестри в проведенні хіміотерапевтичного лікування. Ускладнення хіміотерапії. Правила виписування лікарських засобів онкологічним хворим.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Правила підготовки хворих і проведення променевої терапії. Правила запобігання ускладненням.

Правила підготовки хворих і проведення хіміотерапії. Правила запобігання ускладненням. Правила виписування лікарських засобів онкологічним хворим.

Правила догляду за онкохворими, підготовка до операції та післяопераційний догляд. Правила накладання нефростоми, епіцистостоми, катетеризації сечового міхура. Здійснення медсестринського процесу при онкологічних хворобах.

Практичні навички:

- вміти підготувати хворих до проведення променевої терапії, здійснювати за ними догляд;
- вміти надати допомогу при ускладненнях променевої терапії;
- вміти підготувати хворих до проведення хіміотерапії, доглядати за хворими;
- вміти надати допомогу при ускладненнях хіміотерапії;
- вміти виписати лікарські засоби онкологічним хворим;
- здійснювати медсестринський процес під час догляду за хворими;
- здійснювати догляд за нефростоною, епіцистостоною, норицями, пролежнями.

Розділ 3. Основні онкологічні захворювання

Тема 5. Рак шлунка, стравоходу, поперечної ободової кишки. Рак печінки та підшлункової залози

ЛЕКЦІЯ

Захворюваність органів травного каналу. Передракові захворювання шлунка. Передракові захворювання поперечної ободової кишки. Прояви захворювання. Послідовність методів діагностики. Лікування, радикальні та паліативні операції. Диспансерний нагляд, догляд за колостомованими хворими.

Рак печінки: статистика, етіологія, патогенез. Патологічна анатомія. Класифікація. Клінічні прояви. Перші симптоми. Правила обстеження печінки в дорослих і дітей. Пальпація. Діагностика (лабораторна, інструментальна — УЗД, комп'ютерна томографія). Лікування (хірургічне, медикаментозне). Метастатичне ураження. Реабілітація хворих на рак печінки.

Рак підшлункової залози: статистика, етіологія, патогенез. Патологічна анатомія. Клінічні прояви хвороби. Скарги. Анамнез. Порядок клінічного відстеження хворих. Лабораторна діагностика. Інструментальна діагностика (УЗД, КТ, накопичувальні радіоізотопні методи). Лікування (хірургічне, медикаментозне, симптоматичне). Прогноз. Реабілітація хворих на рак підшлункової залози.

Механічна жовтяниця: патогенез захворювання. Клінічні прояви: скарги, тривалість захворювання, диференціальна діагностика. Лікування. Прогноз. Догляд за хворими із жовчними стомами.

Особливості паліативної допомоги.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Правила обстеження хворих у разі підозри на рак шлунка, стравоходу, поперечної ободової кишки. Правила підготовки хворих до операції та догляд у післяопераційний період. Догляд за жовчними норицями. Особливості здійснення медсестринського процесу при пухлинах шлунка, стравоходу, поперечної ободової кишки, печінки та підшлункової залози.

Практичні навички:

- вміти підготувати хворих до обстеження в разі підозри на рак шлунка, стравоходу, поперечної ободової кишки;
- вміти підготувати хворих до операції, догляд у післяопераційний період;
- вміти пальпувати лімфатичні вузли у хворого;
- догляд за хворими після пункційної біопсії лімфатичного вузла;
- здійснювати медсестринський процес під час догляду за хворими;
- вміти підготувати хворих до обстеження в разі підозри на рак печінки та підшлункової залози.

Тема 6. Рак легенів. Злоякісні захворювання шкіри. Рак грудної залози

ЛЕКЦІЯ

Рак легенів. Статистика раку легенів. Термінологія раку легенів згідно з МКХ-9. Захворюваність на рак легенів. Симптоматика, діагностика та стадіювання дрібноклітинного раку легенів. Клініко-анатомічна класифікація раку легенів. Міжнародна класифікація раку легенів за системою TNM. Нова клінічна класифікація стадій раку легенів (1997). Симптоматика раку легенів. Методи первинної діагностики раку легенів. Стандартне лікування хворих на недрібноклітинний рак легенів. Хірургічний метод лікування. Променевий метод лікування. Метод лікування лікарськими засобами. Реабілітація хворих на рак легенів. Особливості

паліативної допомоги.

Рак шкіри: захворюваність на рак шкіри. Клінічна класифікація раку шкіри за системою TNM (5-е видання, 1997). Клінічна картина раку шкіри. Діагностика раку шкіри: фізикальне обстеження, цитологічна верифікація діагнозу, гістологічна верифікація діагнозу. Лікування раку шкіри: хірургічне лікування, лікування за допомогою медикаментозних засобів, можливості застосування різноманітних фізичних методів — променевої терапії, кріотерапії, хімічної рідини. Особливості паліативної допомоги.

Меланома шкіри: захворюваність на меланому шкіри. Класифікація меланоми шкіри за системою TNM (5-е видання, 1997). Клінічні прояви меланоми шкіри. Діагностика меланоми шкіри (принципи та правила морфологічної верифікації захворювання). Лікування меланоми шкіри (хірургічне, хіміо-, імунотерапевтичне). Особливості паліативної допомоги.

Рак грудної залози. Класифікація раку грудної залози за системою TNM (5-е видання, 1997). Клінічні прояви раку грудної залози. Діагностика раку грудної залози (фізикальне обстеження грудної залози, правила морфологічної верифікації захворювання, цитологічна діагностика). Лікування раку грудної залози (хірургічне, променеве, хіміотерапевтичне). Реабілітація хворих на рак грудної залози.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Правила обстеження хворих у разі підозри на рак легенів, підготовка хворих до операції та догляд у післяопераційний період.

Демонстрація хворих на рак шкіри. Демонстрація хворих на меланому шкіри. Демонстрація передпухлинних захворювань. Демонстрація хворих на рак грудної залози. Демонстрація оперативних втручань. Особливості застосування медсестринського процесу при пухлинах легенів, шкіри та грудної залози.

Практичні навички:

- уміти підготувати хворих до обстеження в разі підозри на рак легенів;
- уміти підготувати хворих до обстеження в разі підозри на рак грудної залози;
- готувати хворих до операції, догляд у післяопераційний період;
- уміти перев'язувати хворих;
- догляд за хворими після пункційної біопсії лімфатичного вузла;
- уміти зібрати набір інструментів для відкритої біопсії лімфатичного вузла;
- здійснювати медсестринський процес під час догляду за хворими.

Тема 7. Злоякісні пухлини м'яких тканин і кісток. Лімфогранульоматоз

ЛЕКЦІЯ

Клінічні прояви *злоякісних пухлини м'яких тканин*. Диференціальна діагностика із доброякісними пухлинами за клінічними проявами. Реабілітація хворих на пухлини м'яких тканин.

Клінічні прояви *злоякісних пухлин кісток*. Сучасна діагностика пухлин кісток. Симптоматична терапія хворих із патологічними переломами. Лікування пухлин кісток (хірургічне, спеціальне). Реабілітація хворих на пухлини кісток.

Лімфогранульоматоз у дітей. Етіологія, патогенез. Патоморфологія. Локалізація та способи поширення. Діагностика (лабораторна, інвазивні методи дослідження). Клінічна симптоматика, прогноз, лікування. Схеми лікування та їхня періодичність.

Лімфогранульоматоз у дорослих. Етіологія, патогенез. Морфологічна класифікація. Клінічні прояви за трьома стадіями. Клінічні прояви активізації хвороби. Лабораторні ознаки. Діагностика. Лікування. Прогноз. Реабілітація хворих.

Особливості паліативної допомоги.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Правила обстеження хворих, підготовка набору інструментів для цитологічного та гістологічного обстеження лімфатичних вузлів, правила введення хіміопрепаратів хворим на лімфогранульоматоз. Психопрофілактика у хворих після хіміотерапії. Особливості застосування медсестринського процесу при пухлинах м'яких тканин і кісток, лімфогранульоматозі.

Практичні навички:

- уміти доглядати за хворими на лімфогранульоматоз;
- здійснювати медсестринський процес під час догляду за хворими;
- підготовка хворих до операції, догляд у післяопераційний період;
- уміти перев'язувати хворих.

Тема 8. Рак шийки і тіла матки. Пухлини яєчників. Трофобластична хвороба

ЛЕКЦІЯ

Захворюваність і смертність від *раку шийки матки*. Фактори ризику захворюваності на рак шийки матки. Етіопатогенез — значення вірусу папіломи людини у виникненні захворювання. Класифікація. Комплексна діагностика. Біологічні особливості мікроінвазивного раку шийки матки. Планування лікування раку шийки матки.

Методи комбінованого та поєднаного лікування раку шийки матки. Прогноз. Патогенетичні варіанти *раку тіла* матки. Класифікація, діагностика. Клінічний перебіг, симптоматика та лікування раку тіла матки. Показання до хірургічного та променевого лікування. Гормональна терапія. Прогноз. Особливості паліативної допомоги.

Класифікація *трофобластичної хвороби*. Класифікація трофобластичної хвороби за стадіями (ВООЗ, 1976, 1991, 1995). Фактори ризику. Патогенез трофобластичної хвороби. Метастазування. Планування лікування.

Захворюваність і смертність від *раку яєчників*. Фактори ризику захворюваності на рак яєчників. Етіопатогенез. Класифікації. Комплексна діагностика. Комбіноване та комплексне лікування. Реабілітація хворих на пухлини яєчників.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Обстеження хворих з підозрою на рак шийки і тіла матки та догляд за ними.

Обстеження хворих у разі підозри на рак яєчників, підготовка хворих до операції та догляд у післяопераційний період.

Обстеження хворих у разі підозри на трофобластичну хворобу, підготовка хворих до операції та догляд у післяопераційний період. Особливості застосування медсестринського процесу при пухлинах матки, яєчників, трофобластичній хворобі.

Практичні навички:

- уміти підготувати хворих до обстеження в разі підозри на рак матки, пухлини яєчників, трофобластичну хворобу;
- уміти підготувати хворих до операції, догляд у післяопераційний період;
- уміти перев'язувати хворих;
- уміти пальпувати лімфатичні вузли у хворих;
- здійснювати медсестринський процес під час догляду за хворими.

Тема 9. Пухлини сечової і статеві систем

ЛЕКЦІЯ

Пухлини нирок: статистика, етіологія, патогенез, клінічні прояви. Гематурія. Альбумінурія. Діагностика (клінічна, інструментальна — УЗД, КТ, ЯМР, рентгенологічна). Лікування (хірургічне, променеве, хіміотерапевтичне, симптоматичне). Прогноз. Особливості паліативної допомоги.

Рак сечового міхура: статистика, етіологія, патогенез, клінічні прояви. Діагностика (клінічна, лабораторна, рентгенологічна, УЗД, КТ, ЯМР, цистоскопічна, цитологічна, гістологічна). Лікування (хірургічне, променеве, хіміотерапевтичне, симптоматичне). Прогноз. Особливості паліативної допомоги.

Рак передміхурової залози: статистика, етіологія, патогенез, клінічні прояви, діагностика. Правила обстеження хворих. Цистоскопія. Цистографія. УЗД, КТ. Лікування (комбіноване, комплексне, симптоматичне). Прогноз. Особливості паліативної допомоги.

Рак статевого члена: статистика, етіологія, патогенез, клінічні прояви. Діагностика (цитологічна, гістологічна). Лікування. Прогноз. Особливості паліативної допомоги.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Правила догляду за нефро- та епіцистостомами. Правила підготовки хворих до операцій, до цистоскопій. Особливості здійснення медсестринського процесу при пухлинах сечової та статевої систем.

Практичні навички:

- догляд за нефростомою, епіцистостомою;
- правила катетеризації сечового міхура, підготовка цистоскопа до роботи;
- підготовка хворих до екскреторної урографії.

Розділ 4. Пухлини голови та шиї

Тема 10. Передпухлинні захворювання та злоякісні пухлини губи і слизової оболонки порожнини рота. Пухлини гортані, носоглотки, приносових пазух, рота, глотки. Рак щитоподібної залози

ЛЕКЦІЯ

Передпухлинні захворювання губи. Фактори зовнішнього впливу, які відіграють роль у появі раку губи. Діагностика раку губи. Лікування.

Клінічна картина, діагностика, планування лікування пухлини гортані, носоглотки. Прогноз, реабілітація. Клінічні прояви та лікування пухлин приносових пазух, рота, глотки. Реабілітація. Прогноз.

Частота захворювання на рак щитоподібної залози. Загальні принципи діагностики. Комплексне лікування та диспансеризація. Прогноз. Реабілітація хворих. Особливості паліативної допомоги.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Правила обстеження хворих у разі підозри на злоякісні пухлини губи і слизової оболонки порожнини рота; підготовка хворих до операції і догляд у післяопераційний період.

Обстеження хворих за підозри на пухлини гортані, носоглотки. Правила підготовки до операції та догляд у післяопераційний період.

Правила обстеження хворих у разі підозри на рак щитоподібної залози та підготовка до

операції. Особливості здійснення медсестринського процесу при пухлинах губи, слизової оболонки порожнини рота, гортані, носоглотки, приносних пазух, щитоподібної залози.

Практичні навички:

- уміти підготувати до обстеження хворих у разі підозри на злоякісні пухлини губи і слизової оболонки порожнини рота;
- уміти підготувати хворих до операції;
- догляд за хворими в післяопераційний період;
- підготовка до обстеження хворих у разі підозри на рак щитоподібної залози.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Виявлення ознак пухлинного процесу.
2. Застосування правил етики та деонтології.
3. Участь у виконанні лікарських призначень.
4. Профілактика пролежнів.
5. Уміти виконувати всі основні маніпуляції, що застосовуються в онкологічній клініці:
  - внутрішньовенне, внутрішньом'язове та підшкірне введення ліків;
  - уведення внутрішньовенного та сечового катетера, асистування під час катетеризації підключичної вени;
  - асистування при діагностичних вишкрібаннях порожнини матки, при проведенні електроексцизій, цистоскопії;
  - самостійне проведення перев'язок прооперованим онкологічним хворим;
  - застосування хіміопрепаратів.
6. Готувати пацієнтів до хірургічних втручань.
7. Запобігати можливим ускладненням у післяопераційний період та внаслідок проведення хіміо- і променевої терапії.
8. Виконувати обов'язки операційної, перев'язувальної, процедурної або палатної медичної сестри.
9. Надавати невідкладну допомогу хворим.
10. Здійснювати медсестринський процес в разі онкопатології.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ

1. Сучасний стан онкологічної служби в Україні.
2. Організація онкологічної допомоги.
3. Дотримання правил ТБ. Знищення та знезараження предметів, забруднених кров'ю, екскретами хворих. Складання плану заходів профілактики поширення ВІЛ-інфекції, гепатиту С.
4. Диспансеризація та облік онкологічних хворих.
5. Організація та проведення профілактичних медичних оглядів.
6. Аналіз причин запущених форм захворювання.
7. Реабілітація онкологічних хворих.
8. Медична етика і деонтологія.
9. Передпухлинні захворювання.
10. Лікарсько-трудова експертиза.
11. Сучасні принципи діагностики та лікування злоякісних пухлин.
12. Ендоскопічні та цитологічні дослідження в діагностиці пухлинних захворювань.
13. Рентгенодіагностика пухлин.
14. Принципи променевої терапії онкологічних хворих.
15. Променева терапія основних локалізацій.
16. Роль хіміотерапії в лікуванні онкологічних хворих.
17. Правила виписування лікарських засобів.
18. Догляд за онкологічними хворими в післяопераційний період.
19. Рак шлунка, стравоходу, поперечної ободової кишки.
20. Рак печінки та підшлункової залози.
21. Рак легенів.
22. Злоякісні захворювання шкіри.
23. Рак грудної залози.
24. Злоякісні пухлини м'яких тканин і кісток.
25. Лімфогранульоматоз.
26. Рак шийки і тіла матки.
27. Пухлини яєчників.
28. Трофобластична хвороба.
29. Пухлини сечової і статеві систем.
30. Передпухлинні захворювання та злоякісні пухлини губи і слизової оболонки порожнини рота.
31. Пухлини гортані, носоглотки, приносних пазух, рота, глотки.
32. Рак щитоподібної залози.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

1. Організація онкологічної допомоги в Україні.
2. Дотримання правил ТБ. Знищення та знезараження предметів, забруднених кров'ю, екскретами хворих. Складання плану заходів профілактики поширення ВІЛ-інфекції, гепатиту С
3. Диспансеризація та облік онкологічних хворих.
4. Організація та проведення профілактичних медоглядів.
5. Аналіз причин запущених форм захворювання.
6. Реабілітація онкологічних хворих.
7. Медична етика і деонтологія.
8. Передпухлинні захворювання.
9. Лікарсько-трудова експертиза.
10. Сучасні принципи діагностики та лікування злоякісних пухлин.
11. Ендоскопічні та цитологічні дослідження в діагностиці пухлинних захворювань.
12. Рентгенодіагностика пухлин.
13. Принципи променевої терапії онкологічних хворих.
14. Променева терапія основних локалізацій.
15. Роль хіміотерапії в лікуванні онкологічних хворих.
16. Правила виписування лікарських засобів.
17. Догляд за онкологічними хворими в післяопераційний період.
18. Рак шлунка, стравоходу, поперечної ободової кишки.
19. Рак печінки та підшлункової залози.
20. Рак легенів.
21. Злоякісні захворювання шкіри.
22. Рак грудної залози.
23. Злоякісні пухлини м'яких тканин і кісток.
24. Лімфогранульоматоз.
25. Рак шийки і тіла матки.
26. Пухлини яєчників.
27. Трофобластична хвороба.
28. Пухлини сечової і статевих систем.
29. Передпухлинні захворювання та злоякісні пухлини губи і слизової оболонки порожнини рота.
30. Пухлини гортані, носоглотки, приносових пазух, рота, глотки.
31. Рак щитоподібної залози.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Клінічна онкологія : підручник / за ред. Г. В. Бондаря. — Київ : ВСВ «Медицина», 2023. — 560 с.
2. Медсестринство в онкології : навчальний посібник / Л. М. Сидоренко. — Київ : Медицина, 2022. — 360 с.
3. Онкологія : підручник / за ред. І. І. Смоланки. — Київ : Центр учбової літератури, 2021. — 500 с.

Додаткова

1. Сучасна онкологія : практичний посібник / Н. В. Бойко. — Київ : Каравела, 2024. — 320 с.
2. Паліативна допомога онкологічним пацієнтам / О. П. Мінцер. — Київ : Медицина, 2023. — 280 с.
3. Хіміотерапія та побічні реакції : сестринський догляд / С. М. Коваль. — Київ : Центр учбової літератури, 2022. — 260 с.
4. Психологічна підтримка онкологічних пацієнтів / І. Д. Зверева. — Львів : Новий Світ-2000, 2021. — 240 с.
5. Сестринський догляд в онкології : практичний посібник / О. В. Бондар. — Київ : Медицина, 2023. — 300 с.

Інформаційні ресурси

1. Міністерство охорони здоров'я України — <https://moz.gov.ua>
2. Всесвітня організація охорони здоров'я (World Health Organization) — <https://www.who.int>
3. Міжнародне агентство з дослідження раку (IARC) — <https://www.iarc.who.int>
4. Національна служба здоров'я України (НСЗУ) — <https://nszu.gov.ua>
5. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського — <http://www.nbuv.gov.ua>
6. Освітня платформа Prometheus — <https://prometheus.org.ua>